

DE MILLEGEMVRIEND

4e jaargang, nr.6
december 1991

**MEDEDELINGSBLAD VAN DE
V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN**

*Verantw. uitgever: F.Schelfhout,
Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.
Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94*

TERUG VAN WEG GEWEEST.

Onder deze titel hebben we in ons vorig nummer de terugkeer van het **Sint-Antonius-antependium** naar Millegem aangekondigd. Ondertussen heeft iedereen reeds het gerestaureerde en netjes ingelijste doek in zijn volle glorie kunnen bewonderen.

De leerlingen van het Technicum van de **Londenstraat** te Antwerpen, die onder leiding van leraar **Alfons Meylemans**, ontelbare uren aan onze antependia hebben besteed mogen trots zijn op hun werk. Zij mogen het ons ook niet kwalijk nemen dat wij al die jaren ietwat ongeduldig waren om het eindresultaat te zien, maar wij weten wat een monnikenwerk er moest verricht worden om onze *geschallodderde* doeken tot de pareltjes om te toveren die zij nu geworden zijn. Trouwens er kon niet rap-rap met deze kostbare stukken omgesprongen worden. Eerst moest de toestand van de antependia grondig bestudeerd en ontleed worden om daarna een plan op te stellen van de uit te voeren restauratiewerken.

Er werd afzonderlijk nagegaan wat de staat was van de verf (*picturale laag*) en de drager (*het doek*). Zo werd vastgesteld dat er plaatsen waren met **loszittende** en **loskomende verf**. Verder waren er zeer vele plaatsen met **ontbrekende** verfdeeltjes. De bovenlaag bevatte **stof en vuil** dat moest verwijderd worden. Er was ook **schimmelvorming**, water en vocht is natuurlijk nefast voor een schilderij en hoeveel jaren liep het water niet door het dak in de kerk? Er waren ook doorgesleten delen, waarschijnlijk door vroegere restauraties. Verder stelde men vast dat er nogal wat **barsten** waren en hier en daar **rimpelvorming**. Het doek was **enkelvoudig geweven linnen** en was in zeer **sprokke toestand** en er waren verschillende **gaten** en kleinere en grotere **scheuren**.

Men is begonnen met het **reinigen**. Dit gebeurde droog waarbij zowel vóór als achterzijde werden ontstof. Hierbij werd zorgvuldig verdere beschadiging vermeden. Ook de oude ramen werden weggenomen en vernieuwd. Om de drager te verstevigen werd bedoekt met **nieuw zuiver linnen** van de zelfde samenstelling en structuur als het origineel. Als kleefmiddel werd een mengsel gebruikt van was, colofonium en damar. **Colofonium** is een residu dat verkregen wordt bij het distilleren van terpentijn uit hars en **damar** is een verzamelnaam van een aantal harssoorten gewonnen uit verschillende boomsoorten. Het procédé van bedoeken gebeurde met **warme verlijming**. Na dit bedoeken werden de werken op nieuwe spieramen bevestigd.

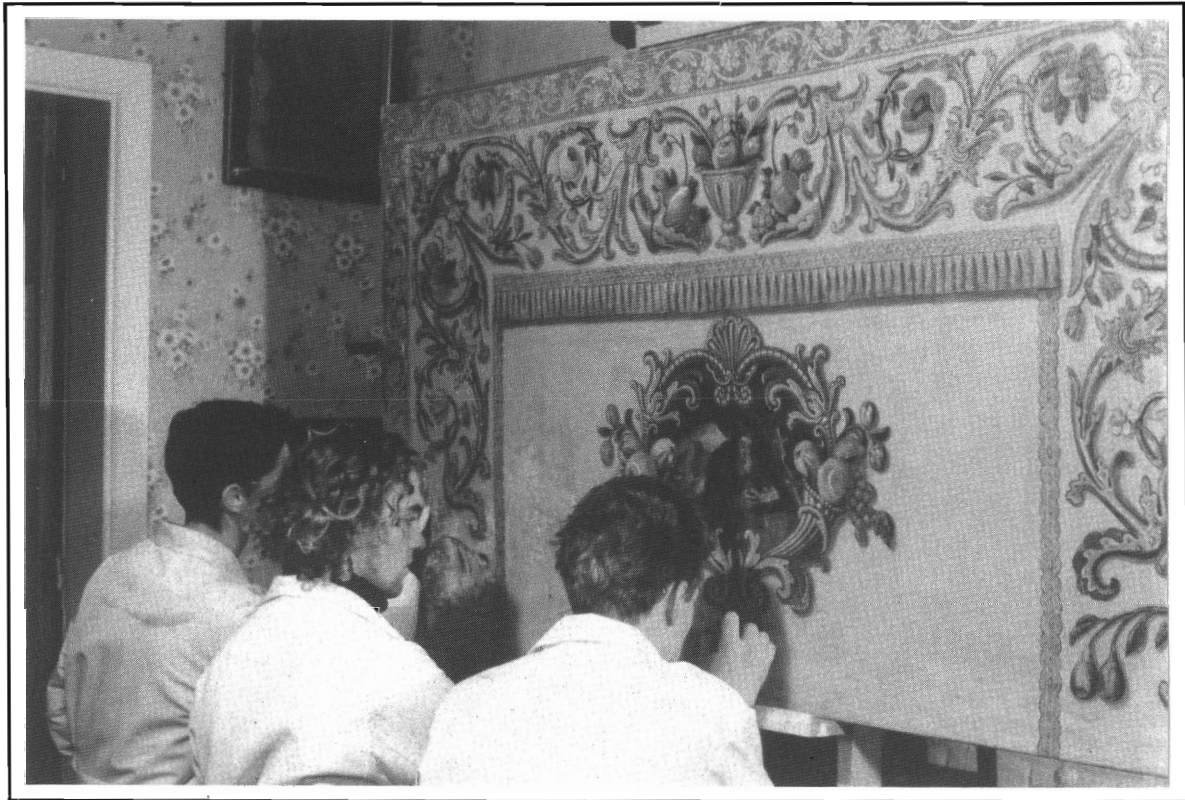
Na het reinigen en bedoeken gebeurde het **ontvernissen**. Eerst moest de ontvernisser uitgetest worden. Poederende beschermlagen konden gedeeltelijk droog verwijderd worden. Hierbij moest de ouderdomspatine en het algemeen aspect van het kunstwerk gerespecteerd worden.

Als laatste fase kwam dan het **opvullen**. Eerst werden de leemten met **ossegal** behandeld. De **ontbrekende leemten** werden ingevuld met dierlijke lijm, kaolin (porseleinaarde), Champagne- en Bolognerserkrijt. Grote leemten werden voorzien van een intarsia- (inlegwerk) doek van dezelfde structuur als het origineel. Dan werd de vulstof geïsoleerd.

Retouches gebeurden door het invullen met niet verkleurende tempera-verf in invul- of trategiotechniek en waar nodig in een laserende techniek. Tempera is een verf met een in water oplosbaar bindmiddel die mat opdroogt.

Als eindafwerking werden de beschermlagen aangebracht met een reversibele harsverniss.

Na de afwerking van het tweede antependium zal er nog een advies opgesteld worden voor de goede conservering in de toekomst met betrekking op de plaats van ophanging, temperatuur, vochtigheidsgraad, behandeling en onderhoud.

Millimeter na millimeter nadert de voltooiing (maart 1991)

De grove borstel komt hier niet aan te pas.

Ons volgend nummer verschijnt in februari 1992...

De vijfde jaargang van "DE MILLEGEMVRIEND" is op komst. Wij twijfelen er niet aan dat u dan vanzelfsprekend uw **abbonement voor 1992** reeds hernieuwd hebt.

Iedereen wil er vast en zeker terug bij zijn als in 1992 "DE MILLEGEMVRIEND" rondgedragen wordt. Misschien ook vrienden of familieleden van u die ons blaadje tot nog toe niet hebben ontdekt.

Door ons aantal abonnementen te verhogen kunnen we opnieuw onze prijs behouden. Voor slechts **200 frank** bezorgen wij u weer zes nummers in 1992. Abonnementen die wij met de post moeten versturen mogen op vrijwillige basis iets méér storten.

U kunt dit bedrag overschrijven op onze rekening nr. **733-1311310-94** met vermelding "Abonnement 1992 - De Millegemvriend" of anders dit bedrag samen met uw naam en adres bezorgen aan een van onze bestuursleden. **Zo simpel gaat dat bij ons !**

BIDT VOOR DE SIELEN

Tijdens het voorbije jaar ontvielen ons enkele lezers van De Millegemvriend en sympathisanten van ons kerkje. Wij bieden aan de families onze kristelijke deelneming en vragen aan de kerkgangers bij een bezoek aan ons kerkje nog eens aan hen te denken : "Bidt voor de sielen", zoals het zo dikwijls in onze kerkvloer werd gebeiteld.

Staf BOEREN, echtgenoot van Stephanie Brants, wonende in de Kromstraat 86.

Hij was de zoon van Constant Jacobus en Petronella Josephina Thys.

Geboren te Oelegem op 1 februari 1927 en overleden te Ranst op 9 april 1991.

Jan ADRIAENSEN, echtgenoot van Jacqueline Janssens, wonende in de Kievitlaan 40.

Hij was de zoon van Carolus Ludovicus en Anna Szeckö.

Geboren te Boechout op 27 april 1941 en overleden te Sint-Truiden op 9 juni 1991.

Pierre MASSA, echtgenoot van Maria Cauwelier, wonende in de Herentalsebaan 29.

Hij was de zoon van Felix Frans en Constantia Sabina Geeraerts.

Geboren te Hoboken op 2 april 1930 en overleden te Edegem op 13 augustus 1991.

Albert WUYTS, echtgenoot van Maria Brants, wonende op het Stenenkruis 6.

Hij was de zoon van Aloïs en Maria Philomena Verbeeck.

Geboren te Heist-op-den-Berg op 13 november 1919 en overleden op 15 augustus 1991.

Frans MERTENS, echtgenoot van Livine Geeraerts, wonende in de St. Antoniusstraat 32.

Hij was de zoon van Petrus Josephus en Joanna Maria Hermans.

Geboren te Ranst op 5 juni 1917 en overleden te Ranst op 8 september 1991.

Frans Mertens en Albert Wuyts zouden beiden in december 1992 hun gouden huwelijksjubileum hebben gevierd, het heeft helaas niet mogen zijn.

SINT-ELOOIVIERING IN MILLEGEM.

De *laatste zondag van november* wordt reeds verschillende jaren, door de plaatselijke vriendenkring "Sint-Elooi" van de Christelijke Metaalbewerkers van Wommelgem, Ranst en Vremde, het feest gevierd van de beschermheilige van smeden, metaalbewerkers, land- en tuinbouwers en ruiters. Hiervoor kozen zij het kerkje van Millegem als centraal punt, want het feest bestaat uit een **drieluik** : Eerst is er een plechtige **St.-Eloomisviering**, daarna is er de **St.-Elooi-Ommegang** waarbij ruiters en landbouwvoertuigen stoetsgewijze doorheen de velden naar het kerkje van Millegem toe rijden, en tot slot is er de **zegening** van de paarden en de landbouwtractoren en alaan.

Ook dit jaar is deze traditie weer hoog gehouden en niettegenstaande dat de mensen die zondag 24 november naar de stembus moesten, was de opkomst zo groot als nooit te voren. Het was trouwens een pracht van een weertje en de inrichters hadden er goed aan gedaan om de storende verkiezingsborden – die naast het nieuwe talud ons prachtig kerkje stonden te ontsieren – na de mis van 9 uur reeds te verwijderen, zodat bij de aanvang van de mis van 11 uur nog **alleen de zon van de partij** was.

De misviering werd voorgegaan door J.Smets, diocesaan proost der sociale werken en Vic Nijs, diocesaan proost van de Landelijke Gilden. De muzikale opluistering van de misviering werd gebracht door de Fanfare De Nachtegaal uit Ranst. De vele deelnemers en toeschouwers werden na de mis voor de ingang van de kerk verwelkomd door Georges Vermeulen, waarna de zegening plaats vond. Aan de aanwezige paarden werd een stuk brood gegeven dat tijdens de offerande gezegend was en de deelnemers kregen elk een aandenken mee naar huis. De organisatoren hadden ook gezorgd dat buiten de kerk iets warmes of moeten we zeggen "verwarmend" te verkrijgen was en dat wordt in dit seizoen steeds op prijs gesteld.

Bij leven en welzijn maken we reeds de afspraak voor 1992 : de *laatste zondag van november*, zelfde plaats, zelfde feest.

DE BIECHTSTOEL VAN MILLEGEM VERDWIJNT.

Ook dit jaar zal **de biechtstoel** in de kerk van Millegem verdwijnen. Doch wees gerust, dat is maar tijdelijk. Reeds méér dan 25 jaar timmert Gust De Wolf in onze kerk een **pracht van een kerststal** en ook dit jaar zal *de schoonste kerststal uit de omtrek* in Millegemkerk te zien zijn. Dus vergeet zeker niet met de kerstdagen eens voor of na de mis wat dichters naar voor te komen om het werk van Gust te bewonderen, zijn ervaring op dat gebied staat borg voor vakmanschap.

Wegens de beperkte ruimte in het kerkje wordt al vele jaren de stal gebouwd in de kruisbeuk rond de biechtstoel. Bij gelegenheid van de schilderwerken in de kerk – die in een volgend artikel beschreven worden – moest de biechtstoel verschoven worden. Dat was geen gemakkelijk karwei, want het meubel had namelijk geen onderkader en steunde aan de achterkant op enkele los op elkaar gestapelde stenen en balken. Bij het terugschuiven kon alleen het meubel nog verder beschadigd worden, daarom besloten we in de kas van de Millegemvrienden te putten en een vakman aan te spreken om de biechtstoel terug stevig in elkaar te timmeren en te voorzien van een solide onderkader die het geheel moest ondersteunen. Bij deze gelegenheid lieten we ook zes stevige wielen onder de kader bevestigen zodat het later verplaatsen bij onderhoud gemakkelijker kan gebeuren. Toen voor deze werkzaamheden de biechtstoel werd platgelegd vonden we op de bodem met krijt het jaartal " 1780 " geschreven. Bouwjaar van het meubel of datum van plaatsing in de kerk van Millegem ? Dat weten we voorlopig nog niet.

We vonden wel een foto van de biechtstoel gemaakt in 1945 door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium waarbij vermeld wordt : 2e helft 18e eeuw. Dit wil zeggen tussen 1750 en 1800. De biechtstoel stond tot de restauratie van 1966 (en de afbraak van de twee zijaltaaren) in de linker kruisbeuk en dan helemaal links in de hoek tegen de muur geschoven. Het meubel dat wij nu kennen stond toen nog op een verhoog dat op gelijke hoogte was aangebouwd aan het houten verhoog voor het zijaltaar. De twee zijpanelen die nu links en rechts naast de biechtstoel zijn aangebouwd, stonden toen beiden naast elkaar rechts tussen de biechtstoel en de muur. De twee zijpanelen die wel gelijkend, doch niet geheel van de zelfde constructie zijn als de biechtstoel en waarvan de ene een scharnierend paneel had zonder functie zijn daarom waarschijnlijk van elders afkomstig.

" Schilderborstel ter hand "

Op bladzijde vier van vorig nummer deden we een oproep om enkele handige en bereidwillige kerels en meiden bijeen te krijgen voor een opknapbeurt in de kerk. Dat is een succes geworden, vooral aan kerels geen gebrek. En ze hebben er nog veel plezier aan over gehouden en blijken tevreden over het resultaat. Ook de zuster – en als wij "de" zuster zeggen, bedoelen we natuurlijk zuster Solie, maar dat wist u al – de zuster schreef er een artikelje over voor De Millegemvriend en zij stuurde er zelfs een fotograaf op af. Artikel en foto's drukken wij hier graag af. En we zullen het hier maar verklappen de zuster zorgde zelfs op ne schone zaterdag voor een bakske bier voor de kabouters van Millegem, ze hebben daar "met mate" gebruik van gemaakt, kwestie van niet stomdronken van de ladder te donderen op de harde vloer van de kerk.

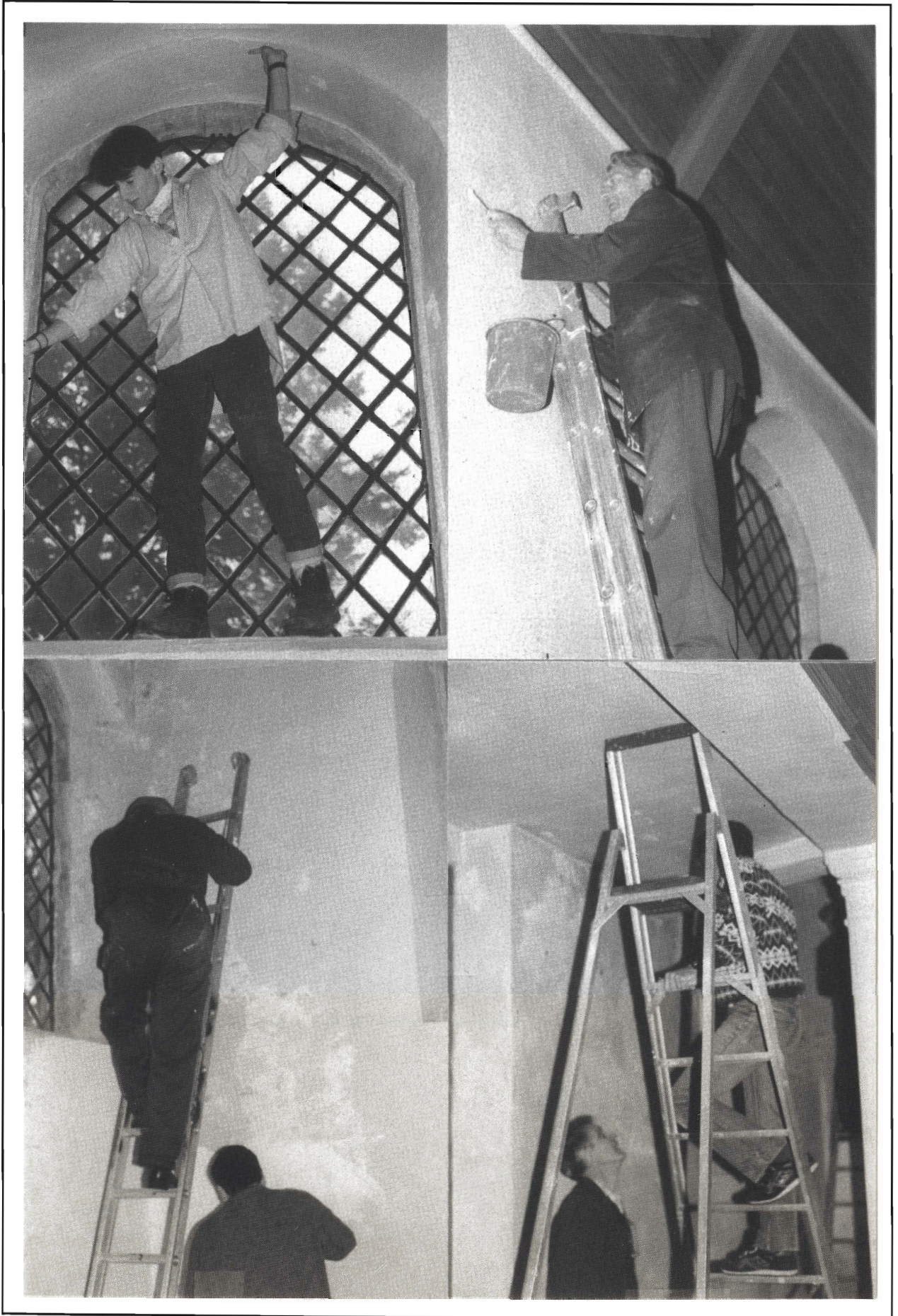
"Schilderborstel ter hand", zo lazen wij in de krant van 31 oktober 1991, met daarbij een prachtige foto van de kabouters van Millegem uitrustend rond hun kerkje. Ze hebben reeds een grote en moeilijke klus opgeknapt. En ze houden vol ! Kom maar eens zien !

Je ziet ze hier druk bezig. De foto's liegen er niet om, of misschien wel want er waren kabouters die zo hoog en verdoken onder het dak zaten dat de fotograaf ze niet kon bereiken. Geen streepke vuile muur mag er nog te zien zijn, of de wandelende kabouter (wie mag dat zijn ?) – die bij slecht weer toch niet aan zijn dagelijkse trip kan voldoen – schiet als een pijl uit de boog naar nummer 26 (bij Liza natuurlijk) om de sleutels van de kerk te vragen. Wat moet hij anders toch gaan aanvangen met zo'n hondenweer ? Zo gaat de schildering van de kerk zienderogen vooruit. En het zijn niet alleen de mannen van 1928 hoor (1), er zijn ook jongere bij – van alle leeftijden – en zelfs nog een héél jonge, die rechtlijnig achter zijn vader aanloopt; ten minste als ze samen de ladder dragen van huis naar de kerk. "Zo blijven we samen" bevestigt vader Jan.

Welbedankt, mensen van Millegem, voor wat je tot nu toe al verwezenlijkt hebt in ons kerkje ! Maaar... het is nog niet gedaan he ! Na de St.-Antoniusviering doen ze voort.(2) Want half werk is onbegonnen werk. Het koor kan ook nog een couchske verf verdragen en o.a. de engelen van de hemelse heerscharen zullen terug zetelen bovenaan het hoofaltaar. Deze engelen waren sinds enkele jaren in bewaring bij Gust De Wolf en het is de bedoeling dat die ook terug boven het hoofdaltaar komen. Ook de stralenbundel bovenaan het altaar kan misschien ooit wel eens hersteld worden, maar misschien moeten we dan wel gespecialiseerde vakmensen ter hulp roepen.

(1) "Zijde gij nu echt al zó oud, Frans ?"

(2) De zuster wist toen nog niet dat de hoge raad van de kabouters beslist had om ook het koor op te frissen nog vóór Gust De Wolf met zijn kerststal zou beginnen.

Kabouters in de kerk.

SINT-ANTONIUSVIERING

Zondag 19 januari 1992

9 u 30 EUCHARISTIEVIERING

Na de H.Mis *verkoop per opbod* van de offergaven aan de sacristiedeur

Breng, zo mogelijk, uw offergaven tijdens de offerande mee naar het altaar of bezorgd deze vóór de Mis in het portaal. Tijdens de verkoop, na de Mis, zijn er warme en verwarmende dranken.

*Wie gaat dit jaar met de
varkenskop naar huis ?*

Mededeling van het bestuur van de vzw Millegemvrienden.

Bij dit laatste nummer van de 4de jaargang past het u, in naam van de Millegemvrienden, te danken voor de trouwe belangstelling die u ons informatieblad betoont.

Wij zijn er van overtuigd dat u de volgende jaargang ook niet wilt missen, de informatie over het **hernieuwen van het abonnement** vind u elders in dit blad.

Daarnaast doen wij een oproep tot diegenen die geïnteresseerd zijn in de werking van onze vereniging en die daar eventueel aan willen meewerken, om contact op te nemen met ons secretariaat, Herentalsebaan 122 te Ranst of met de redactie van dit blad, waar alle gewenste informatie over de werking kan bekomen worden. Nieuwe leden ontvangen een lidkaart en worden uitgenodigd op de werkingsvergaderingen.